

1

2

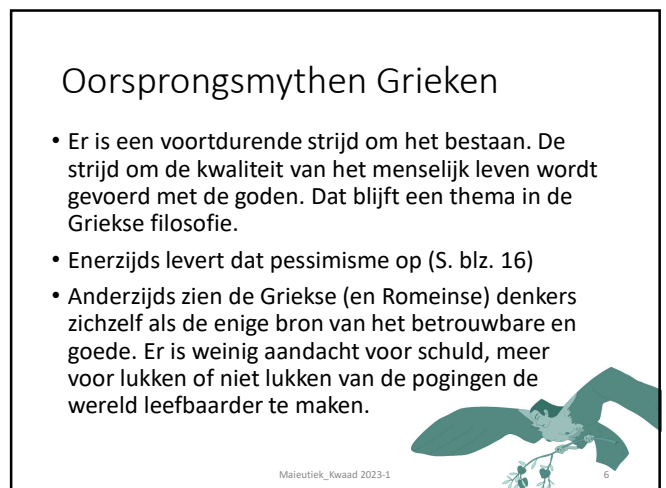
3

4

5

6

Oorsprongsmythen christendom

- Volgens het eerste scheppingsverhaal wordt de mens (adam in het Hebreeuws) geschapen naar Gods beeld en gelijkenis, mannelijk en vrouwelijk (Gen. 1,26-27). Deze aanvankelijke schepping wordt „zeer goed“ (Gen. 1,31) genoemd. In het tweede scheppingsverhaal legt God (hij heet dan JHWH-God2) in Eden, ergens in het oosten, een fraaie tuin aan, plaatst daarin de mens (adam) en boetseert de dieren. Tenslotte schenkt hij aan de mens een vrouw, gevormd uit een van diens ribben. Er geldt slechts één gebod: „van de boom van de kennis van goed en kwaad (ra') mag je niet eten, want als je dat doet, zul je sterven“ (Gen. 2,17). (...) de vrouw en de man eten van de verboden boom en halen zich zo de straf van JHWH-God op de hals. De vrouw zal met pijn kinderen baren en de mens zal zijn opdracht, de aarde te bewerken, zwoegend verrichten. Na een leven van ploeteren zal de mens terugkeren naar de aardbodem ('adama) waaruit hij is genomen; voortaan is de mens dus sterfelijk. Om zijn woorden kracht bij te zetten, zet JHWH-God de mens en de vrouw, Eva genoemd (chawwah, „levende“), de hof uit. Het harde leven begint.

- <https://www.riemerroukema.nl/download/riemerroukema-et-1-8.pdf>

Maieutiek_Kwaad 2023-1

7

7

Oorsprongsmythen christendom

- Ook in het Christendom is er dus sprake van meerdere scheppingen.
- In allerlei Oorsprongsmythen is ook sprake van een zondvloed die dan door maar enkelen wordt overleefd, waardoor de mensenwereld als het ware nog een herstart maakt.
- Deze zien we bijvoorbeeld ook in het Gilgamesj epos uit Mesopotamië

Zie bijvoorbeeld in Tomáš Sedláček, *De economie van goed en kwaad: De zoektocht naar economische zingeving van Gilgamesj tot Wall Street*. Scriptum, 2017.

Maieutiek_Kwaad 2023-1

8

8

Christendom en het kwaad

- In toenemende mate wordt de oorsprongsmythe van de joods-christelijke traditie een eenduidig verhaal (Waarheid!) over een goede God (één God) en de ongehoorzame mensen.
- Dat betekent dat mensen geborgen zijn tegen het kwaad. Hun zonden worden vergeven en er is een goede hemel.
- Maar anderzijds krijgen ze schuld- en zondebesef en wantrouwen tegenover hun eigen impulsen.

Maieutiek_Kwaad 2023-1

9

9

De dubbelheid van het kwaad

- Het is er, maar er wordt nergens verklaard waar het vandaan komt. Er is geen vanzelfsprekend of noodzakelijk kwaad-goed onderscheid.
- Safranski beschrijft op blz. 18 dat het kwaad pas kan plaatsvinden als de boom er is én het verbod om er van te eten.
- Dus kwaad is voorbij de natuurgegevenheden grenzen opleggen en die dan overschrijden.
- Er lijkt ook een relatie met meer kunnen dan goed voor je is.

Maieutiek_Kwaad 2023-1

10

10

Hegel en Paulus

- Hegel zegt de kennis is in eerste instantie nog niet tegen de menselijke vrijheid en mogelijkheden opgewassen, maar wij zijn in staat om die kennis te verwerven al als onderdeel van het proces van 'de Geest die bij zichzelf terugkeert' leert de mens zijn vrijheid hanteren.
- Paulus voelt een zekere oneerlijkheid; we kunnen pas zonde ervaren als de wet er is. We willen als God zijn en dat mislukt en is verkeerd.

Maieutiek_Kwaad 2023-1

11

11

Wie houdt het kwaad tegen?

- Klassiek denken gaat uit van de mens die zich naar zichzelf kan richten. Hij heeft zijn rationaliteit en hij kan zichzelf en de wereld daarmee betrouwbaar maken. Ken u zelve!
- Christelijke denken ziet vanaf Paulus (je moet je wil in het verlengde van de wil van God leggen) een probleem. Augustinus is het breekpunt; het kwaad is in ons. Wij kunnen onszelf dus niet helpen.

Maieutiek_Kwaad 2023-1

12

12